

„Tretornet Demokrat“.

I teirri konservativu pressuni, á fundum og manna millum hoyra vit oftum teir sokallaðu »borgarlíga«, stórmannaverjarnar, »bedýra«, at teir eru demokratrar. Men — her liggur hundurin grivin — demokratið, fólkavaldið, má skipast soleiðis sum hjá hinum víða gítla manninum ið býtti fiskin:

Tú ein lítlan, eg ein stóran, eg ein stóran, tú ein lítlan.

Kann demokratið ikki borga fyri hesum býtingarhátti, má tað rúka fyri einaveldinum, facismuni ella nazismuni.

I Føroyatíðindi nr. 46 siggja vit, at sjálvstøðugt hildu manna »n-ið«, jø árla og síðla ber upp vappini í stríði fyri »hitt borgarlíga liðið«, ikki aftir seg við at trína fram sum »tretornet Demokrat«. »n-s« stríðshogg hava tykist okkum at vera ramliga nazistisk. Vit hildu ti eygu okkara mistaka seg og løsu um aftur, um tað ikki stóð »højbenet«, »stivbenet« ella allræmest »trebenet Demokrat«. Men so vist stóð har hitt glitrandi lýsingarorðið: »tretornet«, góður, betri, bestur demokrat!

Ein skal sum kunnugt hoyra nógv, áðrenn oyruni detta av einum. Men hitt líla »n-ið« sum »tretornet Demokrat! Tað er við at vera oyðbúið.

Nú — vit vilja ikki koma Danbjørg upp í leikin, í orðdráttivið hetta sproglæra »n-ið«. Hann er maður fyri tí. Vit vóna, at hann eigir eina hvørja stóra leksikon, »Salomons« ella »Store Nordiske«, »Meyers« bækur ikki at leita til fyri at fáa greiði á tí stóra lærdómi »n-s«. Tað skal meira til enn so. Vit royndu hana og einar tvær fjúkkar enskar aftrat, men okkum bætti ikki. Vit sluppu ikki yvir tað versta. Tað skuldi væl ikki verið hugsandi, at tey fremmandu fremmandorðini eru kominskjeivt fyri? Nei, nei — nú vóru vit líka við at ivast um, at skráend, formurin, hitt ytra, hin lærdi búni »n-s« er eka — kjarnin er tað tess verri ikki. Tað er tí sum sagt best at lata Danbjørg um at melta hin »hoga« vísdom »n-s«. Vit vildu fyri so vítt latið honum »n-ið« alt sum tað er upp í hendur. Tó kunna vit ikki halda okkum heilt, men megu taka í nakað, har »n-ið« talar, so vanlig fólk kunna vera við í prátinum, vilja við nokrum

ÚR SUÐUROY

Kom og overbevis Dem

om

at bedste Frugt og Chokolade dog faas i

AMUNDSSENS FORRETNING

TVERAA

Besta

jólagóða

og tinganest

hjá

THEODOR GREGERSEN

TVØROYRI

ordum og tolum hjálpa »Sandheden« aftur á fótur, har tað, hetta »yvirledda«, albrynjaða »n-ið«, hevur sett hana á høvdið. Hovdu góðseigararnir, ið skrivaðu til Friðrik sætta, »at ved Demokratiets Indførelse vilde Landet skæve i sin Grundvold, Reformerne vilde bringe Landet nær sin Undergang og gøre Efterslægten uheldige«, hovdu hesir stórmenn, ið hava »besiddet« en stor politisk Fremsynethed, hovdu teir, sigur hitt »trednede demokratiske« »n-ið«, fingið loyvi til »et Øjeblik at forlade deres hinsidige Tilværelse, vilde de hurtigt have faaet Løjligheid til at erkende, at Virkeligheden i langt højere Grad, end de tænkte sig det, havde overgaaet deres bekymrede Anelser«; (slik er talan fyri ein »tretornet Demokrat! Eingin Hitler gjordi tað betri). Og hin »trednede« heldur áfram: »den nuværende danske Regering er den fuldkomne Levendegørelse af de Vissioner, der svævede foran Godejernes Øjne, og den Statsgæld, en forfejlet Politik har bragt Danmark, vil, derom er der ingen Tvivl, gøre mange Slegtled uheldige«. Hævið tað ikki verið vordið sum og heilt óðrvisi, um góðseigjaravaldið, »Stavnsbaandets«, »Hoveriets«, »Træhestens«, »Ridefogdens Pisk« o. s. fr. ráddi enn? Tá hevði landið blómað og fólk ið verið lukkugt ifylgja »n-s« »tretornede« demokratisku hugsjón! Hvussu nógv tár man »n« ikki hava felt yvir, at tað ikki slapp at vera »stavnsbundet« ella at »ride Træhestens«, tess

vegna, at tað ikki hevði verið nóg iðin »Hoverislaves! Ella hvussu sálarfeigin mundi »n-ið« ikki verið, um tað hevði noyðst at verið konuleyst, tí tað ikki átti heila ella hálva mørk í óðal! Ella — tað kann væl ikki hugast, at hin »trýtornaði« demokratrur« hevur droymt um, í fall góðseigjaravaldið ráddi, so sjálvur at verið stórbóndi her á landi ella góðseigari í Danmark? NB, statsskuldin! Hvussu er her vordið hjá »Godsejerne« og hjá tí »nuværende Regering«. Latum okkum hyggja at tølunum, ið tala:

1925—26 (jav. st.)	yvirsk.	1 mil.
1926—27	—	6,9 -
1927—28 (góds. st.)	undirs.	3 -
1928—29	—	10,9 -
1929—30 (jav. st.)	yvirsk.	12 -
1930—31	—	25,6 -
1931—32	—	7,8 -

Meðan góðseigjara stýrið hevur ókt milliðnatið av statsskuldini herviligt, hevur javnaðarmanna stýrið í tey 8 árini, tað hevur sitið, minkað statsskuldina við 73,9 milliónum. Hetta er »Sandheden!« Offentligheden« eigur at fáa »Ørene fulde af Socialismens Velsignelser«, og vil hana ongan ótta fyri, »at dens (Offentlighedens) Øjne har konstateret, at Løfterne, bragt ud i Livet, blev til Forbandede for Slægt og Efterslægte«. Sí tey seinastu valini í Onglandi og Norðanlondum, og tey sýna, at javnaðarmenn eru teir menn, »man nu kræver til at forestaa Samfundets Interesser«. Diktatur og stórmannavaldið lýsir hin upplýsta fjøldin í bann. Hetta má nýta at hjartarótum hjá monnum sum »n«.

Tað jarmar áfram sítt »trýtornaða« demokrati:

Arbejdarnir skulu fáa loyvi at bera byrðir tornar tað. Teir nýta so nógv gott av samfelaginum — hvað nýta teir føroysku arbeidararnir: arbeidsloysishjálpi, innvaldurentuhjálpi, krisuhjálpi o. s. fr.? — Tað er eingin grund at »privilegiera« teir, geva teimum framfjárligt, heldur »n-ið«. Men hvør hevur borið byrðirnar, so hann hoknaði undir teim? Og

hvør ber tær? Arbeidarin. Hansara »privilegium« hevur verið at sitið á berum, hálv- og heilsvoltaður, meðan teir stóru, kapitalistarnir, veldisharrarnir, hava sitið í rúmun og frum korum, rakandi til sín úrslitið av sveitabrotum minnimansins. Hina socialistisku »inficeringsna« ið »n-ið« kallar fyri »krævehævede«(?), hevur í londum sum Danmark veitt arbeidarunum nakað av sómduum fyri sveittan. Men at hetta skal vera hent og framvegis vil henda, rekur hin »trýtornaða« demokratrur« úr sínum góða skinni: Hann ger eitt gallróp móti hesi »privilegiering«. Her hjá okkum er borgin enn vardi, og tí ræður um at rópa varsko í góðari tíð. Her er at kalla oyði við øllum sum eitur hjálpi frá samfelaginum til tann strevandi flokkin — og tað má ikki ske, tað vil spreingja peningavaldið, prædika »n-ið« og hansara líkar og rópár út til ta neyðstaddu láturverju kapitalismunnar: . . . hvis blot den samfundsbaerende Politik (góðseigjar og stórmannavaldið) kendte det fulde Omfang af sin saglige(?) Styrke, vilde Socialismens Forlis være indtruffet for længe, længe siden . . . Kende den blot det fulde Omfang af sin egen Styrke . . . suffar hesin litli láturverjari at enda upp í saman. Men suffini hvussu sár tey eru, og gellini, hvussu ótt og ólátað tey runga, tey hjálpa einki. Tað kapitalistiska samfelagið er farið umkoll, spælt »fallit«. Tað er eins og hitt stórðandi tróllið undir tí reisandi reyðu sólini, ið boðar um hita, lívd og fríðóm til øll menniskju á eini jorð, ið hevur yvirflóð av øllum, men sum nú brennur, oyðir og rotar hurtur yvirflóðina, meðan milliðnurnar hungra, og liggja í andaleypi undir eini livssjón svarandi til »n-s« »trýtornaða« demokrati: tú ein lítlan, eg ein stóran o. s. fr. o. s. fr. o. s. fr.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM

Hvorfor gaa over Aaen efter Vand — hvorfor bruge udenlandske Sæber, naar De kan faa færøske, som er bedre og billigere, fra Fabriken „OKKARA“

HINI FØROYSKU KOLINI

(Fortsat).

Kullenes Brændværdi er i Hovedsagen bestemmende for Kullenes Værdi, og i Sammenligning med gode engelske Kul er Glanskullenes Brændværdi cirka en Syvendedel til en Sjettedel mindre; med andre Ord, Glanskullene har en Værdi af omkring 6100 til 6200 Kilogram Kalorier pr. Kilogram, og Matkullene har lidt over to Trediedele af Brændværdien af engelske Kul, altsaa 5100 til 5500 Kilogram Kalorier pr. Kilogram, alt efter Askeindholdet. — Begge Kullene indeholder omkring 11—12% Fugtighed. De er af en yngre Formation end den tilsvarende engelske og polske Kulqualität, nemlig fra den ældre Tertiærperiode, og indeholder

derfor forholdsvis megen Ilt; men Færøskullene har imidlertid mange ypperlige Egenskaber. —

Kullene brænder med en klar, lidet sodende Flamme, Kaminer og Ovne behøver derfor ikke at renses nær saa hyppigt som ellers, og endelig lader de sig transportere uden alt for stor Smulddannelse.

Naar vi tager de lave Produktionsomkostninger og den lille Fragtforskel med i Betragtning, skulde 100.000 færøske Kilogram Kalorier kunne præsteres billigere end 100.000 engelske og polske Kilogram Kalorier i dansk Havn.

Hvad Anleggs- og Driftskapital angaar, kan vi her kun tale omtrentligt. En Kulminedrig maa for at betale sig ikke være

for lille; vi vil derfor regne med en Aarsproduktion af 75000 til 100.000 Tons, det vil sige fra 3 til 5% af vor samlede Kulimport.

Til et saadant Anlæg maa vi beregne op imod 1 Million Kroner. Af denne Sum vil godt og vel en Trediedel repræsentere Arbejdsløn paa Færøerne. Omkring en anden Trediedel, eller maaske noget under, vil være Arbejdsløn for Jern- og Staalkonstruktioner her i Danmark; Resten vil dække Køb af Raa-materialer fra Udlandet og Driftskapital. — Pengenbringelsen er altsaa produktiv, og analyse-rer vi Arbejdslønnen nærmere, ser vi, at vi er i Stand til at beskæftige omtrent 500 Mand i et halvt Aar eller cirka 200 Mand permanent.

Et Punkt, vi ikke maa glemme er det vigtige, at vi har Kullene

fremme i Dagen oppe paa Fjælet og kan saaledes straks producere salgbare Kul under Forarbejderne, og vi undgaar paa den Maade de dybe og uhyre Skakter, der binder store Kapitaler, før man naar ned til Kullene. — Jeg kan her anføre, at det store engelske Firma Pease & Partners brugte op imod 27 Mill. Kr. til Anlæggelsen af en stor Kulmine i Yorkshire i Midtengland, før den første Ton Kul blev bragt til Overfladen. —

Lad os nu kortelig overveje, hvad de færøske Kul først og fremmest vil betyde for Færøerne. Her har vi at bestille med et flittigt stræbsomt og nøjsomt Folkefærd, fattige er de tillige. Statistikten viser, at den aarlige Gennemsnits-Indtægt pr. Familie kun er 800 à 900 Kroner; en færøsk Arbejderhustru maa derfor være et økonomisk Geni for

at faa det til at gaa rundt. — Kullene vil betyde en efter færøske Forhold udmærket Indtægt for en Arbejderfamilie. Købekraften vil mere end fordobles for disse Familier, og vi her i Danmark vil ogsaa have Fordel af dette. —

Man vil faa et Kuldepot, der kan tjene til Forsyning for de utallige Trawlere af alle Nationer, der til Stadighed ligger og og fisker deroppe paa et af den nordlige Halvkugles rigeste Fiskerifelter, ny Handel vil komme til Øerne, igen mere Fortjeneste og større Pengecir-kulation. De 15000 Tons Kul, der aarlig forbruges paa Færøerne, vil kunne faas til en Pris, der vil spare de fattige Oboere over 1/4 Mill. Kr. aarligt. Disse Tal taler tydeligt nok for sig selv.

Det vil endvidere betyde, at